

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:
Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.
Kiadó-hivatal:
Wttlich József könyvkereskedése, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.
Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Marki 14. sz.)

Megjelenik e lap
minden szerdán és szombaton egy egész iven.
ELŐFIZETÉSI AR:
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás

a

„Székely Hirlap“

V. évfolyamára.

Előfizetésidij: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 forint. Evnegyed-re 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj legezészerűbben postai utalványnyal a **„Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre** küldendő.

Maros-Vásárhely, május 13.

Buzetti Kamil a 62. számú Lajos bajor herczeg gyalog ezred ezredessét, király ő felsége az 51. számú Károly Ferdinánd főherczeg gyalog ezredéhez ezredparancsnokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ezen kiérdemllett előléptetés közvetlen eredménye leen: a nagyon tiszteit ezredparancsnok urnak s művelt uri szép családjának Nagy Váradra lett átköltözése.

Buzetti Kamil urnak Maros-Vásárhelytt több éven volt lakása egy kiváló esemény e város, sőt általában az egész magyar polgári élet történelmében. Meglehet, hogy a sokat változott politicalai situatiónak is meg volt erre nagyban az ő befolyása, de mi még is e különös, ez örvendeztető esetet főleg a nagyon művelt derék ezredes urnak tulajdonitjuk.

Maros-Vásárhely régi idők óta nagyobb, kisebb katonai parancsnokság állomási helye volt, s a város békeszerető lakói mindég és mindenikkel csendesen kijöttek. És ez egy bizonyos gépies megszokottság rundes kifolyása volt.

De Buzetti Kamil ezredes urral nem így történt. Az ő egyénisége kiválóan kedvelt és becsült, mert a vitéz ezredes ur e város népe által nem csak úgy tekintetett, mint katona, hanem mint ember és polgár.

És már ez a humanus pont az, melyen Buzetti Kamil ur minden itt állomásozott eddigi katonai parancsnokoktól egészen elütött. És ezen különbség oka, forrása a nemes ezredes ur szelid modorában, embeerekkel kiméletes bánásában rejlett.

Volt idő, midőn — az akkori sötétes kifejezés szerint — a civilista és katona status közt a chinai falaknál áthághatlanabb elkülönítő kerítés volt emelve. A mikor a politicalai tanból kifolyó hit volt az, hogy az absolut tendentia érvényesíthetése csak úgy eszközölhető, ha a katonai hatalomtól félsz által féken tartható nép az önkényszerű felső akarat ellen mit se mer tenni. S ha vagy egy szelid természetű s ösztönszerűleg humanus fia a katonai rendnek az elkülönítő kerítést átmászni merészelte, — mely actus akkor fraternizálásnak szokta nevezni — annak kikerülhetlen sorsa az elhelyezés lett.

Azok sötét idők voltak.

Buzetti Kamil ur, mit se akart tudni azon idők természetéről. Ő kegyhajhászó, közvélemény után futkosó, az, soha egy perczig se volt. Már szerencsés külsejéből, daliás magatartásából kiismerhető volt a neki termett derék férfi. Hanem aztán ebben a férfias magatartásban épen magában, meg volt a vonzó erő, hogy ahoz közelíthetni mindenki óhajtott; az általán fogadta-

tás pedig teljesen elkötelező volt; s az ily szép bánásmód tapasztalási tudása tette Buzetti Kamil urat, — mint elismert humanus embert — általánosan kedvelté. Tiszti kara, a művelt katonai tiszt kar megértette és örömet követte a derék és nemes úttörőt, vezetőt, s mindenütt örömet és előzékenyen találkozott a polgári renddel. S e nemes és boldogító harmoniának szerencsés eredménye lön: hogy polgár és katona egy testté lett, mely a hon és tron védelmére, mint véd-bástya, mindég biztos alapon számítható.

Buzetti Kamil ezred parancsnok urnak szép családja is olyan humanus természetű volt, mely nagy készséggel olvadt be a polgári életbe. A derék és mivelt édesanya, az ezredparancsnok urnak általánosan tisztelt-kedves neje, kiskoru növendék leánykát az ev. ref. leányiskolába tannittatta egész ittléte alatt, és mi legbiztosabb tapasztalati alapon tudjuk, hogy a leányiskolában soha se vala, a legalsóbb néprétegből leányka által se észrevehető, hogy a két igazán szép és kedves Buzetti leányka, katona családból valók s ezredes leányai.

Szóval: Buzetti Kamil ezredparancsnok ur és mivelt kedves családja kitörölhetlen emléket hagytak városunkban. És mi azt hisszük, hogy egy ily nemes és humanus eljárás csak hasznos szolgálatot tett honnak és tronnak.

Dobolyi Sándor.

Fegyelmi végtárgyalás

a maros-vásárhelyi királyi ítélőtábla — fegyelmi osztálya — előtt, april 26-án.

Elnök: Kabos lászló kir. t. alelnök.

Bírák:

Sándor János,

Bárdosi György,

dr. Endes Gábor,

Spech Adolf,

kir. t. r. bírák.

Vádli: Gyarmathi Sámuel, kir. főügyész.

Vádlott: Baloméri János, dévai k. törvényszéki bíró.

Jegyző: Gál Domokos.

(Folytatás.)

Megsértettem végre a vádhatározat szerint ugyanazon törvényezikk 4. §-át a mennyiben nem is saját, hanem a német nyelvet használtam. Ezen vádhatározatra azt felelem, miszerint a kérdéselt törvényezikk saját beadványaimat nem illeti, mivel az csak a fels. bíróságokhoz intézett jelentések s felterjesztésekre vonatkozik, s azon iratok nem beadványok, hanem saját személyemre vonatkozó nyilatkozatok; s ezért nem fegyelmi eljárásnak, hanem beadványok egyszerű visszaadásának lett volna helye.

Egyébiránt engemet nem rokon- vagy ellenszenv vezetett más nyelv használatára, hanem a szükség, a mennyiben rövid időm lévén, magamat azon nyelven legkönnyebben kifejezhettem. Azonban véleményem szerint az 1868. t. c. 1. és 16. §. az első foly. bíróságokra az 1864. t. c. d. pont alapján nem bir érvénnyel, s ennél fogva az első folyam. b. bíróságokra az 1868. 5. t. c. alkalmaztatik, mint a törvényhatóságokra, s ennek alapján megjegyzem, miszerint más nyelvet használni kötelességem megszegésének nem tarthattam. A mennyiben a dévai kir. törvényszék fegyelmi bíróságához 1. sz. alá beadott sérelmemnek magyar nyelven szerkesztését illeté, abból nem lehet következtetni, hogy a magyar nyelvet tökéletesen birom, s nehézségeim ne lennének, s ez nem elég a vád hangsúlyozására. A mi a nyelven gyakorlat nehézségét illeti, az nem abban áll, hogy épen nem tudnám használni, hanem annyi időt kell felhasználni ondolataimnak azon nyelven kifejezésére, hogy annak

szabályait is helyesen alkalmazni tudjam. Már pedig ezen nehézséget csak az tudja, ki több nyelvet nem tud, nem bir s nem volt azon állapotban, hogy azon nyelvet kellett volna használnia, melyet tökéletesen nem bir; és csak akkor tudja mi a nehézség, melyet elhárítani kötelessége; s ha több nyelvet tud, tölle függ azt használni, melyikben magát legjobban kifejezi. P. o. én beszállom nehezen a magyart, de hivatalas fogalmazványaimat legkönnyebben szerkesztem s fejezem ki eszméimet németül.

Ha a méltóság, fegyel. bíróság meg lett volna győződve, hogy magyar nyelven nem a legjobban tudom magam kifejezni, akkor súlyosnak tartani oka nem lett volna, hogy oláh s német nyelvet használtam, mi a magyar nyelv mellőzését foglalja magában, mert p. o. ha mellőztem is a magyar nyelvet, a németet használtam, úgy használtam a németet az oláh helyett is. Én különben juliusban beteg is voltam s a legrövidebben s sebesebben igyekeztem a kevés időhez — képest nyilatkozatomat megtenni.

A mi azon tényt illeti, hogy a belső ügyvitelbe se használtam a magyar nyelvet, annak oka az, hogy az iratok részint román, részint német nyelven voltak szerkesztve, vagy hogy a felek román és német ajkuak voltak, de ezen kívül a román és német nyelv használatára, mint fennebb előadtam, jogosítva voltam, azonban legnagyobb ok a magyar nyelvbeai gyakorlatlanságom; s a kimutatásból is kitűnik, hogy akkor használtam más nyelvet, mikor még a magyar nyelvben gyakorlatlan voltam. Egyébiránt ezen ügydarabokból ülésben is adtam elő, és az elnök által ezek közül több darab elfogadtatott és kiadattatott, tehát én bona fide fogalmaztam más nyelven, s ha én vétettem, akkor az elnök is hibázott, mert közreműködött s ahoz hozzá járult.

Hogy a törvényszéki elnöktől s törvényszéktől írásbeli rendeletet kívántam a magyar nyelv használatára, tehát a mit a törvény rendelt el, azon meg nem nyugodtam, az nem igaz, hanem van valami különbség azon állítás s a valóság között. Én azt kívántam az elnök urtól, miután egy román s német fogalmazványt vittem ülésbe, s azokat visszautasította szóval, hogy adja azt írásba ki, s a jegyző által is vétette azt jegyzőkönyybe, mert a bíró felelős s érdekelt, mint az ügy ellátása, mint annak mikénti elintézése iránt azért a bíró szabad, sőt véleményében korlátozni nem szabad. — A nyelv használatáról törvény van, s a felelősség a bírót terheli, (uti figura docet.)

Az 1868-ki 44. t. c. nem szól csak a magyar nyelvről, hanem más az államban dió nyelvekről. Igaz, hogy legnagyobb joga van a magyar nyelvnek, s én is ahoz tartom magamat, azonban a bírónak a törvény értelmében működésénél úgy kell eljárni, a többi magyar nyelvekre is, hogy az egyik nagyobb jogát úgy, mint a másik csekélyebb jogát ne sértse.

Az elnöknek általános feljelentésére nem tartom szükségesnek magamat igazolni, mivel azok nem specialisok, hanem általánosak, s mivel látom, hogy nem igazak s hitelt nem érdemelnek.

(Folyt. követk.)

Fővárosi levél.

Buda-Pest, 1873. május 8.

Míg a vidéki levelező gyakran órákig töprenkedik, hogy valjon miről is írjon már ígértét beváltandó: addig a fővárosinak az okoz aggodalmakat, hogy valjon mit válasszon ki a sok különféle érdekes tárgy és esemény közül, mely a vidékre míg egyfelől érdekes lenne, addig némi tanulságul is szolgálna.

A magyar-osztrák birodalom nagyobbik fővárosában épen 8 nappal ezelőtt nyitotta meg ő felsége a világkiállást, — jelen lévén az ünnepélyen részint személyesen,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

részt képviselve a mivelt világ valamennyi fejedelmei! Nagy esemény, gyönyörű jelzálloga a jelen kor békés szellemének! Pedig a nagy tér, melyen a világkiállítás van, harcztere, csak hogy rajta nem a gyilkos, véres fegyverekkel, hanem a tudomány, művészet, ipar- és szorgalom soha meg nem rozsdásodó fegyvereivel foly a küzdelem! Más különbség is van a két harcz között, mert a míg a csaták pirosuló mezején a szomszéd s gyakran testvérnépek mérték össze gyilkoló aczéllaikat, addig e téren a föld összes művelt népei versenyeznek a dicsőségért!

Reánknézve azonban különös fontossága van e kiállításnak, mert ez a hely az, melyen édes hazánk és nemzetünk, melyet a világ és különösen ellenségeink évszázadokon keresztül, mintegy halottnak tartottak, most fölébred s megújuló phönikként hamvaiból kikelve ifjú erőben, nem dicsőtelenül s reményekben s tettvágyban gazdagon jelenik meg, s erőteljes hangokon éneklő koszorús költője halhatlan szavait a nemzetek nagy harmoniájába: „Él magyar, áll Buda még; a mult csak példa legyen most, —

S égve honért — bizton nézzen előre szemünk!

Most látni fogja a világ, hogy a magyar nemcsak a történelemnek sokszor aranyos, de vajmi gyakran gyászbetűkkel írott lapjain él, hanem hogy néhány évtized alatt évszázadok mulasztásait igyekezett helyrehozni, ha még nem is teljes, de már a közel jövőben előttünk lebegő sikerrel!

Szíves olvasó, enged meg e rövid hazafias fölbuzdulásomat, a melyre alkalom úgy sem oly gyakran történik, mint azt én szeretném.

Az előbbiekkal kapcsolatban kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy a nagy eseménnyel egyidejűleg Bécsben egy kitűnően szerkesztett magyar hírlap indult meg „Világkiállítási lapok“ czím alatt, mely az egész mintegy fél évig tartó eseményről részletes és hű közleményt fog hozni kitűnő és számos képekkel, s így, a ki azt járattni és rendszeren olvasni fogja, csaknem ugyanazon élvezetben részesül, melyet a szegény ember bizon alig bír megfizetni, míg ezt a 4—8 frt áldozatnak látszó kiadást jó lélekkel mondom, hogy senki megbánni nem fogja. Vásárhelyt bizonyosan elő lehet fizetni Wittichnél e lapokra.

* * *

Az országgyűlés, mint előre is jeleztem volt, e hó 3-án egy ülést tartott, de a delegatio Bécsben időzése miatt a rendes ülések csak később kezdődtek, — hej pedig a törvényjavaslatok egész halmaza várja a tárgyalást.

Régi szokásom szerint fölhozom azt is, hogy a nem-

zeti színháznak april 25-én egy újdonsága volt, mely azóta többször jó sikerrel adatott elő, a darab czíme: „A krakkói barátok“, színmű 4 felv. írta Rákosi Jenő a „Reform“ szerkesztője; a ki közben legyen mondva, sokkal jelesebb színműíró, mint politikus. Színházról szólván, megemlítem, hogy közelebbről a híres Carina Anna gyönyörködtetné néhány estve bájos énekével a fővárosi közönséget.

Mint sok erdélyit érdeklő eseményt megemlítem, hogy tegnapelőtt igen érdekes és látogatott esküdtszéki tárgyalás folyt le a pesti sajtóbíróság előtt. Vádló gr. Haller Ferencz, vádlott ennek fivére gr. Haller József, előbbi maga is jelen volt és ügyvédje valami Reinitz Adolf, — vádlottat Lázár Ádám képviselte. A vád tárgyát egy hírlapi közlemény képezte, melyben H. F. becsületsértést állított, ezt eléggé vitatta Reinitz ur phrasis teljes beszédje is, melyet azonban Lázár Á. hatásosan gyöngített meg s tett tönkre ügyes argumentálásával. Eredmény a lett, hogy az esküdtek H. Józsefet tiz szavazattal kettő ellenében fölmentették, — H. Ferenczet pedig m. e. 100 frt költségben marasztalta el a bíróság.

Marosi.

Helyi dolgok.

— **Bocskor Agnes** özvegy Kovács Áronné, maga s kedves gyermekei: Géjza, Béla, Ottilia, Kálmán, Ákos és Gábor nevében fájdalomdúlt szívvvel jelenti a forrón szeretet kedves férjnek, illetőleg feledhetlen emlékü, fáradhatatlanul gondozó édes atyának Kovács Áronnak a maros-vásárhelyi helvéthitűek lelkészének folyó hó 10-én, éjjeli egy óraker, életének 50-ik, s áldott házassága 24-ik, lelkészi hiyatala 21-ik évében, agyszélhűdés nyomán megrázó sebességgel bekövetkezett halálát. Még tegnap délután a városi képviselőtestület gyűlésében érdekes közügyek feletti tanácskozáshoz tényleges részt vett, a közjó iránt mindig önérdek nélkül lelkesülve buzgó halottunk, s ma, kifejezheilen becses és kedves ápolónkat veszítve, keblétszaggató fájdalommal, s zokogva kiáltjuk, hogy: árvák vagyunk! De mégis, ha kedves halottunk nemes hagyatékát leltározzuk, oh! mily jutalmazó és vigasztaló erkölcsi, szellemi kincseket lajstromozunk abban! Ott találjuk az ezerekre menő meleg szíveket, melyekre az ő kedves neve és emléke kitörölhetlenül betáblázva lett. Ott találjuk az egyházi- és polgári téren azt az előzékeny, munkás- és önzéstelen életet, melynek megbecsülhetlen szerzeménye lőn; a most említett erkölcsi- és szellemi roppant tőke, melynek égi kamatja — a szeretett, felszárítandja égető könnyűinket.

lene érné a vakmerően adott s könnyedén elfogadott csók historiát.

Valtère kisasszony odahagyta dolgozó műhelyét s szobájába ment. Ott legalább nem zavarta meg egy hivatlan vendég se csendes andalgásait; de egy vetélytársa még is ott is beérte.

Eliz végezte szükséges teendőit, s Aranka egy tekintettel ráismert, hogy reggeli kedves oktatásai kitűnő tanácsadásul szolgáltak szobaleányának. Haját sokkal több gonddal rendezte, mint a hogy rendszeren szokta volt, és pedig oly móddal, mely egyszerre észrevétette magát. Az minden kételyen kívül, a Valtère kisasszony tükre volt, melytől vette Eliz kisasszony ezt a tetszvágyi első oktatást, iskolázást.

Aranka nem haragudt, nem is gunyolódott; ő nagyon is szenvedett; de mind a mellett volt elég ereje és büszkesége arra, hogy titkát ne engedje kiolvashatni szobaleánya által, a ki maga ellen ő fegyverzett fel. Tetette, mintha az egyik fiókban valami feledett darabot keresne, s észrevette velencei tükrében, hogy az Eliz friss és csinos arcza legkevesébe sincs megrongálódva, s miután öt évvel az ovatossággal maga előtt tisztázta, hálósobájába ment, tündödvé azért, hogy magát oly rosszul találja most ebben az aggépületben, melynek egy időben minden szeglete oly kedvesnek oly bájolónak tetszett.

Aranka kísértetbe jött: az ebédlőbe betekinteni, hogy lássa Edgárdot, s ezáltal kiegészítse szerelmi boldogságát vagy kínait. De attyávali találkozása s a reggelizés bejelentése úgy tüntek fel előtte mintegy közbejött fegyverszünet, s ő sietett azt magára nézve hasznosítani.

Szerencsétlenségre, a báró megemlékezett a közlebbi reggelizésre; s elkezdett arról beszélni. Ügyetlen elménczkedései a Boivin együgyű magaviselete, s otthoniaság követelése felett, Arankára nézve, a ki azokat hizelgőknek tekintette, veszélyes méregneműek voltak, annyival is inkább, mert Valtère urnak a párizsi munkás jó külsejére s szellemére vonatkozó dicséretei, Arankára

Ott találjuk a minden fekvőségek legbecsesebbjét a helyi réaliskolát, melynek létrehozása, rendezése és gondozása által elvitázhatatlanul megszerezte ahozi, erkölcsi tulajdonjogát; ott találjuk ismét ezek szívében feljegyezve, mint a legjobb, önzetlen és szilárd jellemű hazafiak egyikét. — Áldott legyen szent neve az Urnak, kinek közremunkálásával feledhetlen hallottunk árva sorsunk könnyítésére, e nemes kincsek beszerzése által gondoskodott! Kedves halottunk kihűlt tetemei folyó hó 12-én délután 3 óraker fogaak szent-miklós-utcai papi lakából a helyi ev. reformátusok sirkertjébe elszállíttatni, s ott a temetőszinben lukafalvi ev. ref. lelkész t. Rákosi Lajos ur által tartandó könyörgés, és jeddi ev. ref. lelkész t. Szöllősi István ur által mondandó gyászbeszéd után, mint a balpártnak határtalanul tisztelt halottja — örök nyugalomra elhelyeztetni. Csendes és áldott legyen a föld kihűlt porrésze felett! Maros-Vásárhelyt, 1873. május 10 én.

Ezen szomorujelentés folyó hó 12-re d. utáni 3 órára jelző a vógsó halotti tisztesség idejét, de már 2 óraker a város minden része mozgásban volt, s a szent-Miklós-utca széles terén hullámozott a lakosság sok ezere, kiket a minden mozgatóerő legnemesebbje, a szeretet, vitt határtalanul tisztelt lelkészük koporsójához. Három óraker, miután a halottas háznál egy rövid temetési dal az egyik dalárda által elénekeltetett, megindult temérdek égő fáklja fényénél — az a roppant halotti menet, — öregek, ifjak, férfiak, nők, sok, sok ezre, — melyhez hasonlót a város nem egy könnyen látott. A törvényszéki épületnél megállt és egy negyed órányit pihent az igazán nagyszerű menet, míg ez az imposans hafiylós szomoru ünnepély ezen pontja fényképezve lett, mely idő alatt a polgári dalárda gyászalt, a helyzetnek megfelelő, sok érzéssel énekelte. Innen a sirkertig több pihenés nem volt, de azt már annyira benépesülve találtuk, mintha a koporsók adták volna vissza halottjaikat, — a szeretet varázsvesszejével érintésre. E megható látványra eszünkbe jutott az izrael Áron-ja veszzeje, melynek érintése még az érzéketlen sziklából is enyhítő friss italt tudott fakasztani. A sirkerti szinben az első dalárda, Vocelka Ede vezetése alatt, nagyszerű temetési dallal, remekül adva nyitotta meg a szomoru ünnepélyt, s a busongó hangok elzengzésökkel Rákosi Lajos könyörgése, vallásos gondolatokból szentkönyvi nemesen alkalmazott helyekből szerkesztve, és Szöllősi István mélyen átgondolt rekedd gyászbeszéde, a nagyszerű temetési ünnepélynek málto kiegészítő becses részei voltak. A sirnál Bereczki Sándor és Kerekes Sámuel — az „Erdély“ érdemes szerkesztője — beszéltek, az elsőt sok évi amolyan antik barátság, az utóbbit nagybecsülendő kegyeletérzet fűzték

görcsöt előidézöleg hatottak. Ő szenvedet, ha amolyan kopott módon hallotta dicsértetni azt, kinek alapos ismerését kirekesztöleg magának tulajdonította.

Aranka a reggelizés alatt keveset beszélt, s a hogy Valtère ur a pihenési időt jelző ásitások első percében, melyek mindennap és ugyanazon időben kimaradhatatlanul jelentkezni szoktak — az asztalt odahagyta, ő sietve egy szalmakalapot tett, s a kastélyból kiment.

Arankának szüksége volt futni azon légtől, mely őt fojtotta. A munka látása, a komoly és valódi élet, a találkozások, a véletlen, a séta, a fáradtság, azt hitte legalább hogy — megcsendesítendik a lázt, mely nálla beállni kezdett volt. Fenyegettette a szerelem által, érezte, hogy okossága büszke és dicső építménye is fenyegetve van, s számításait többé nem fektette csak egy magára.

(Folyt köv.)

A phantasia.

(Lélegtanilag)

(Folytatás.)

A költői phantasiára vonatkozólag megkülönböztethetni háromféle phantasiát. Virágzó phantasia, izzó- és plasticai phantasia...

A virágzó phantasia gazdag, könnyű, és mozgékony. A legkedvesebb kép-ekkel játszik, alakjai gyönyörrel lebegnek. E lebegés szép, őszhangzó, ingerlő. Fényes, bűvös tündértáncz ez és nem pedig bachanti. Ez a minden időben kész költői talentum.

Ilyen phantasiája van magyar írók között Jókainak.

Az izzó phantasia égő, éles, telve indulattal és szenvedéllyel. Képei erőszakkal ragadnak tova. A virágzó phantasia egy vidám, csevegő, napsugártól ragyogó, szívárványul játszó patak volt; de az izzó phantasia egy szakadó zuhatag, egy félelmes örvény. Az izzó phantasia átmege a szilajba.

Ilyen phantasiája van Danténak, Hugó Victorinak.

T Á R C S A.

Aranka áldozata.

Az „Indépendance Belge“ után.

Dobolyi Sándor.

(Folytatás.)

Aranka képes volt most a szerelem hatását fontolgatni, melyet hosszas ábrándjaiban annyiszor forgatott; mily sokszor hallotta azt üresen hangzani, minő az az üres koponya, mely felett a remeték annyi könnyet hullatnak, s annyit virasztanak;

Ma már a szó telye hangzik, az üres koponya viszsza kapta az életet; ő érintette ujjával, ajkaival, azt a selyem finomságu hajfűrtökkel ékített szép fejet, mely az ő jelenlétében a karosszék hátának volt vetve; s az ifukor melegtől hevült ezen főnek megvolt az az éke, mely teszi az embereket, s felemeli azokat, — a lángész!

Aranka ezen felhevültségében azt hitte, hogy ő a Boivin pipája illatját szívja, s ábrándozása minden ereje nem volt képes megtartoztatni azt az illusiot, melyet az a czudar szag elűzött.

Bosszankodva képzeleti egében feltűnt akadályon, ablakához sietett, hogy abból nézze a valódi eget; az elég kék volt, a kert is ép oly virágzó volt, mint az azelőtti napon. A park illatozott, s míg az egyik kertész a lankadt virágokat öntözte, a másik az utakat takarította.

Egy rossz emlék kelt fel a földszínről.

— Ezek majd eltakarják az Eliz lányomait, mondá magában Aranka.

És ezen gereblye előtt, melynek fővényeni karczolása hatott Aranka fülébe, — mely éles volt, mint a prűcsök éneke — képzelte Aranka csendesesen s édesdeden sétálni a szerelmes párt. Mikor kémlelő tekintete a hársfa sétatérhez ért, egésszen megrettent, mintha újra meg kel-

a felkelhetlen emlékü kedves halotthoz. Mindkettőnek érzés hevéből lángoló szép és elragadó beszédjeikből tisztán vala érthető, hogy mindketten közlőről ismerik, ép azért határtalanul becsülték és szerették a tiszta jellemű, önzéstelen és fáradhatatlan munkás melegkeblű hazafit, a papi kötelességeiben felülmulhatatlanul buzgótt, s szeretett hallgatóiért élt és halt lelkész- Kovács Áront. Mondataik igazsága a megszámlálhatatlanok jelenlétéből, mint megannyi becses hieroglyphékből, utánolvasható vala.

Nem hiányzott a nagyszerű temetési ünnepélyből, — a mi nittünk szerint — a gondviselés tüntetése se; ugyanis: a temetes napját megelőző napok folytonos esőzések miatt komor és kedvetlen idők voltak, s a halotti ünnepély reggele a legszebben derült, s egész nap meleg, áldott ragyogó tiszta időnk volt; estve beborult, s éjjel és más nap ismét eső hult. Guizot írja, hogy a szerencsétlen I. Károly koporsóját is fehér hópilék havasták be, ártatlansága jelzéséül. Az ily drága esetek csak Sand-ot igazolják, a ki igen szépen írja a gondviselésről: „Invention, jusque à la minutie.”

A nagyszerű temetés összes költségeit a maros-vásárhelyi tiszteletreméltó csizmadia czéh fedezte, egy a néhai szeretett lelkész halála megtudása után rögtön egybehívott nagygyűlés egyhangulag hozott végzés következtében. Vala pedig mindez: a határtalan tisztelet, bizalom és szeretet önként folyó kamatja.

A mi pedig személyemet illeti: a politicalai téren szembe álltunk; Kovács Áron az országgyűlési ellenzék rendithetlen melegkeblű önzéstelen hív és tevékeny embere, barátja volt. Én a Deák Ferencz politikai tana, a kibékülés a szeretet politikája megingathatlan buzgó híve önzéstelenül voltam, vagyok és maradandok végső percemig. De ez a mi tiszta barátságunkat egy perczig se zavarta meg. S én mindvégig a legtevékenyebben, a legerősebben tanusítottam feledhetlen emlékü igaz és kedves barátom Kovács Áron irányában ezen szép és nemes igazságot: „Amicus certus cernitur in re incerta”; s azt hiszem, hogy: mikor már néhai kedves barátomnak végperceiben szava is elállott, utolsó kézszeritása is az enyém volt; azt hiszem, ilynemű barátságom tanusítására szolgál az az általam nagyon tisztelt kijelölés, hogy az elhaltak köztiszteletben álló szelíd neje általam óhajtottam magát vezetetni a szomorú menetben.

Dobolyi Sáneor.

— **Színházi műsorozat.** Kedden május 20-án Laurij kisasszony, dráma. Szerda 21-én Zuávok vagy Ge-

A plasticai phantasia mintegy minta után alkotja alakjait az emlékezésből. De ez alakokat eszményíti az érzés és hangulatnál fogva. Nemesak alkotó, de még inkább nemesítő. Az alak világos és nemes, a mozgás se nem tündér táncz, se nem erőszakos roham, hanem lassu plasticai. Törődék és bevégtetlenség innen kizárva van. Itt minden egy teljes jelenet, drámai szemléletőség. Ilyen phantasiája van a legkiválóbb mérvben Aranyanak.

Arany költői phantasiája nem a virágzó, nem is az izzó, hanem a nemes, plasticai phantasia.

A virágzó phantasia az, mely leginkább merit. Ez a legönállóbb. De ebből származik aztán az, hogy e phantasia sokszor felületes.

Az izzó phantasia pedig nem pusztán csak önmagából merit. Élmények kellene ide, melyek a kellő hangulatot előre készítsék.

Mint pl. egy Danténál.

A virágzó phantasia adja az életben a vállalkozó főt, a reményelt tervelőt, a légvárakat és szappanbuborékokat. Az ilyené a jelen és méginkább a jövő.

Az izzó phantasia inkább a múlt élményeibe merül. Ez élmények hangosan zugnak lelkében. Késérő emlékek és égő vágyódás van vele. Az emlékezet képek a visiókép magasulnak. Önmagával foglalkozván a szellemi tékelődésbe, elmélyedésbe merül. Tárgyai általánosak és nagyobbak, míg a virágzó phantasia csak magának virít és folytonosan új dolgokon kap.

A plasticai phantasia eszményit, nemesit, s a mint fölemeli a valóságos dolgokat: úgy igyekszik az eszményeket tulfelől megvalósítani. Idealt és valóságot kedélyénél fogva egyesíteni kíván. Pedig ideal és élet között egy nagy szakadás van. Ezért vezet az ily phantasia leginkább a heroismushoz.

Szerelem, remény, derült kedély adja a virágzó phantasiát; a fenkölt, magas érület, a nemes idealismus a plasticai phantasia nyelvén beszél. A harag, a gyűlölet, bosszu, a szenvedély az izzó phantasiában lobog.

Vannak emberek, kiknek phantasiájuk se nem virágzó, legkevésbé izzó és teljességgel nem plasticai. Az ő

csegők, operette. Csütörtök 22-én Egy szegény leány története életkép. Szombat 24-én Angeló, szomorú játék. Vásárnap 25-én Pünköszt királyné, népszimű.

VEGYES.

— **Farkasokat fogtak.** Gyaluból tudósitanak bennünket azon szerencsés fogásokról, melyek közelebből és ugyancsak Kapus mellett történtek. — Gyalu mellett egy kis leány egy, szerinte játszó kutyát vett észre egy üreg alatt, mit az anya is annak nézett és hazavitték. — Itt azonban a kutyából farkas lett, mert annak nézték többen és helyesen, mert az is volt. — Kimentek az üreghez és abból csakamar még hat kis kölyköt ástak ki, távolban pedig látták az anyafarkast szomorkodni a végrehajtott tetten, míg azonban fegyverért mentek, úgy eltűnt szem elől, hogy hosszas keresés után sem tudták megtalálni. A másik fogás Kapus mellett történt hasonló szerencsével és módon, azzal a különbséggel, hogy itt fiú volt az utmutató. Itt is 7 darab fiatal farkast kerítettek kézre. E szerint két helyen összesen 14 farkast fogtak, mi egy farkas fejért 5 frtot számítva, épen 70 frtot jövedelmeztek az illetőknek.

— **Borzasztó felhőszakadásról** emlékezik meg a „Nagy V.” legutóbbi számában. Minek következtében a Párizs Patak annyira megáradt, hogy a biharmegyei kórház mellett Stiedt Ferencznek ujonnan épült házát halomra döntötte. A kórház mellett lévő kis kőhid alapját megrongálta. A kath. elemi iskola-épület pinczéje pedig egészen színig telt meg vízzel. A Stiedl F. összemolott háza egy kőműves hulláját is takarja. Szóval, a biharmegyei kórház környéke úgy néz ki, mint egy rész a lagunak városából.

— **Melltűt** küldött ajándékba a walesi herczeg Zichy Olga kisasszonynak, Zichy Mihály világhírű képiro leányának. Ez ajándékre alkalmul az szolgált, hogy az angol trónörökös nem régiben Zichy Mihályt meghívta vendégének, s igen szép vadásznapiakat töltöttek együtt a szigetország felső hegysegeiben. E vadászatokat Zichy Mihály leírta, s abból egyes töredékeket előbb a „Fővárosi Lapok” közölt, az egész leírás pedig valamivel később a magyar sportlap tárczájában jelent meg. A trónörökös értesülvén e munkáról, kifejezte óhaját, hogy szeretné olvasni. — Zichy Mihály tehát megbizta leányát, hogy a herczeg számára írja le németül. Ez meg is történt, s miután a herczeg azt is megtudta, hogy a kézírás

phantasiájuk — száraz. Szellemök a jegyzőkönyveken, az évszámokon és datumokon van kifejlesztve. Inkább figyelmezők mintsem gondolkodók. Inkább környezetükbe mélyednek, mintsem magukba. Nem annyira alakokkal, mint vázokkal foglalkoznak. Nem képekkel, hanem számokkal. Világos, hideg fők; nagyok a tanulásban és a külső benyomások elfogadásában és néha óriások a felfogásban. Az ismerő tevékenység felemészti bennök a képzető tevékenységet. A művészet terén köznap em-berek és a közéletben sokszor művészek. Vérük hideg és erős akaratuk van minden szenvedélyes fölhevülés ellen. Ezek az egy vagy más tekintetben — geschäfts emberek...

Élet és művészet mutatja tehát, hogy phantasia mozgató ereje az érzés és hangulat. Érzés és hangulat határoz mibennünk legtöbbször. Egy arc, mely nem szabályos szép, ha a személyhez vonzódunk — érdekesnek tűnik föl; egy ellenséges személy takarékosága ellenben fukarságnak, humanitása pedig karakter gyengeségnek tűnik föl.

De tulfelől egy felöltött phantasia kép éppen úgy ébreszt bennünk érzelmeket. Gonzaga herczeg beletekint egy levélbe és meglátja e nevet: Emilia; rögtön feltűnik képzeletében Galotti Emilia képe. E phantasia kép egy teljesen vak könyörületet ébreszt benne: „Egy Emilia? — De egy Bruncsehi Emilia és nem egy Galotti. Nem Galotti Emilia! Mit akar ő, ez a Bruncsehi Emilia? (olvassa a levelet). Sokat kíván, nagyon sokat. De hisz őt Emiliának nevezik. Legyen tehát!” Igy fonódik össze phantasia és érzés.

A nagy színjátész Palmer Londonban 1798-ban csaknem egy időben veszti el nejét és fiát. E halál által okozott csapás rendkívül megrázta Palmert. Nehány hét mulva játszania kellett a színpadon. Egyelőbb játszott, mint rendesen. A harmadik jelenetben kérdik tőle: „És gyermekeid?” Palmer lerogyik a nagy fájdalomtól és meghal. (Folyt. köv.)

kitől eredt: a munka fáradságát ez ajándékkal kívánta gyöngéden viszonzni.

— **Miképpen tartható el a hus sokáig friss állapotban?** Ugy, ha azt besózza, egy edényben légmentesen elzárjuk. Szép, tiszta és friss husdarabokat (természetesen csont nélkül) kellően besózza, egy e cölra szánt edénybe rétegenként egymás fölé rakunk, oly formán, hogy se a husdarabok között, se fölül üres tér ne maradjon; ekkor az edényt elzárjuk és a pinczébe tesszük, hol annak helyét eleinte naponként, később pedig minden második, harmadik napon változtassuk. Ily módon főkép friss szalonna és sertéshus kitűnően eltartható. Igy a karácson táján leölt sertések husát még augusztusban is tökéletesen friss állapotban élvezhetjük. A hus kinézése friss és tiszta fehér; ize igen jó, a nélkül, hogy valami rosz mellékeze volna. Ha azonban az edényt egyszerű felnyitjuk, többé a hus nem áll soká, mivel felnyitás alkalmával levegő fér hozzá; e miatt a hus gyorsan elhasználandó. Ajánlatos tehát, hogy az ily huseltartó edények háztartásunk szükségleteihez legyen mérve. Ezen eljárás, melyet a legegyszerűbb gazdasszony is követhet, Felső-Ausztriában néhány év óta igen el van terjedve. (Gy. m.) (K. K.)

Jegyzéke

a m.-vásárhelyi kir. törvényszéknél 1873. május 13-án nyilvános ülésben előadandó ügydaraboknak.

Előadó k. trvszéki bíró Fogarasi Dániel által.

Szőcs Juon, Buha Szánduj e. fekvők i. Alezner György, Alezner Mihály e. fekvők felosztása i. Wiegner Eisig Gersch Ábrahám e. belü. i. Fodor Antal, Flóra Mártonné és t. e. egy szántó i. Kövesdi László, Simonfi Mária e. szerződvény érvénytelenítése i. p.

K. t. bíró Gyárfás József által.

Pataki László Udvar Laczki János e. urbéri pere. Iszlai László és t. a városi tagosítás i. p. A b.-madarasi közhelyek elkül. i. p. Jármí Sándornok Halasi Márton e. u. p. Ugyanannak Maki Istvánné e. u. p. Szánti Gergelynek Boczai Péter e. u. p. Ugyannak Bernát Gergely e. u. p. Ugyanannak a mosoni es veczei g. cath. ecl. e. u. p. G. Lázár Dénes és t. a mosoni közönség e. u. p. Szabó Jánosnak Szabó Gábor e. a. p.

előadó kir. trvszéki bíró Tibáld Mihály által.

Rigmányi Eszternek Kovács Ferencz e. végrendelet érvénytelenítése i. p. Gyarmati Jánosnének és t. Király József e. tulajdoni p. Koko Zsigmondnak Varga Sándor e. zálogos föld kibocsátása i. p. Barabás József Szabó János e. zálogos föld i. p.

K. t. bíró Nagy Lajos által.

Baruch Gyulának Fronk Jakab e. 496 frt 24 kr i. p. Hollaki Juliánnának Kiovin János e. egy kocsi i. p. Wachner Józsefnek Kraszl József és t. e. 1000 frf i. p. Petki Ferencznek gr. Lázár Mórné e. 960 frt 90 kr i. p.

Bécsi tőzsdei árkelet

(május 5.)

5% metallique	70.20
5% nemz. államkölesön	72.90
1860. államkötvény	101.75
Bankrészvén	936.—
Hitelrészvén	320.50
London	108.90
Ezüst	107.90
Arany	—.—
Napoleon arany	8.73
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	80.50
” ” ” temesi	78.25
” ” ” erdélyi	77.50
” ” ” horvát-slavon	82.—

Felelős szerkesztő DOBOLYI SÁNDOR.

Hirdetmény.

(31)

(1—8)

Cséplő-gépek,
kézi, huzó, emelő, víz és gőzkezelésre
alkalmazhatók, 120 frtal feljebb Bécsig
bérmentes küldéssel kaphatók:

Mayfarth F. és társa
gyárában Frankfurtban.

Rajzok, és leírásokkal kívánatra ingyen
szolgál.

H I R D E T M É N Y E K.

(60)

293. szám.

1—3

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési minisztérium 1873. év, április hó 17 — 18-22-én 3026- 3149 és 3876 számok alatt kelt rendeleteivel, a brassói és marosvásárhelyi államúton levő 113. 183. és 20. számú műtárgyak helyreállításait engedélyezvén, e munkálatok végrehajtásának biztosítása végett az 1873. évi június hó 16-án délelőtti 9 órakor kezdve a marosvásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában nyilvános árverés fog tartatni.

Az árlejtés tárgyát képező műtárgyakra engedélyezett összegek a következők:

A kolozsvár-brassói államut 113. számú (műtárgy) átereszt helyreállítása . . . 1319 frt 24 kr.

A kolozsvár-brassói államut 183. számú (műtárgy) fahíd újra építése 1339 frt 21 kr.

A kolozsvár- maros-vásárhely- király-némethi 20. hid helyreállítása 1161 frt 44 kr.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt betekinthesek.

Szabályszerűen készített és felszerelt írásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatók, de csakis a szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelyt, az 1873. év május hó 5-én

A m. kir. mérnöki hivataltól.

(59)

1—3

Árverési hirdetés.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy Beátsi Katalin Karacsai Ferenczné, hagyatéka mely áll, házbútor, ág, asztal, és fehér-gunyanémű és singes kereskedési árucikkek, ingóságokból, Nyárad-Szeredában folyó 1873-ik év május hó 28-ik napja d. e. 9 órán kezdődőleg nyilvános árverés útján készpénzért el fognak adatni.

Kelt Ny.-Szeredában a kir. járásbírósnál 1873-ik év ápril hó 22-ik napján.

Hajdu.

(17)

11—*

Legujabb törvénykezési munkák.

Kaphatók Witich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

Adótörvények és szabályok gyűjteménye,

községek s különösen jegyzők számára írta: Till Antal ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel Erdélyre

írta Zilinszky Imre Ara 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előljárók használatára. Ara 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr,

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája

által

a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgyában.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényezik a községek rendezéséről Ára 40 kr.

1869-ik évi Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét-kiadásban ára füzve 1 frt 10 kr., kötve jelvényekkel 2 frt. Hivatalos zsebkadásban füzve 1 frt 20 kr., kötve jelvényekkel 2 frt.

1870-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos diszes zsebkadás, ára füzve 1 frt 40 kr., kötve jelvényekkel 2 frt. Hivatalos 8-adrétü nagybetűs kiadás. Ara füzve 1 frt 20 kr., kötve jelvényekkel 2 frt.

1871-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét nagybetűs kiadás, ára 2 frt 50 kr. Diszes kö-

tesben jelvényekkel 3 frt 50 kr. Hivatalos zsebkadás. Ara 2 frt 80 kr. Diszes kötésben jelvényekkel 3 frt 60 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét kiadás 1 frt 20, kr zsebkadás 1 frt 20 kr.

1872-iki Rendeletek tára. Hivatalos kiadás. Hatodik folyam. Előfizetési ára 50 ivnek Pesten 3 frt. Postán bérmentve 3 frt 80 kr.

A belyeg- és illetéktörvények és szabályok. A legujabb időkig kiegészített hivatalos kiadás. Ara 2 frt. Kötve 2 frt 80 kr.

Törvény és községek rendezéséről. Magyarázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ara 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Írta Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ara 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbirák, előljárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legujabb rendeletekkel bővített kiadás.

Írta: Tóth Lajos. Ara 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteket tárgyzó okiratok és beadványok magyar és német szüvegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ara 2 frt 40 kr.

Írta: Tóth Lajos.

Községi közigazgatás vagyongazdálkodás és számadások kézikönyve.

Írta: Till Antal.

2-ik javított kiadás.

Ara 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztériumtól, a jegyzői szolgálatra készülőknek ajánlva.

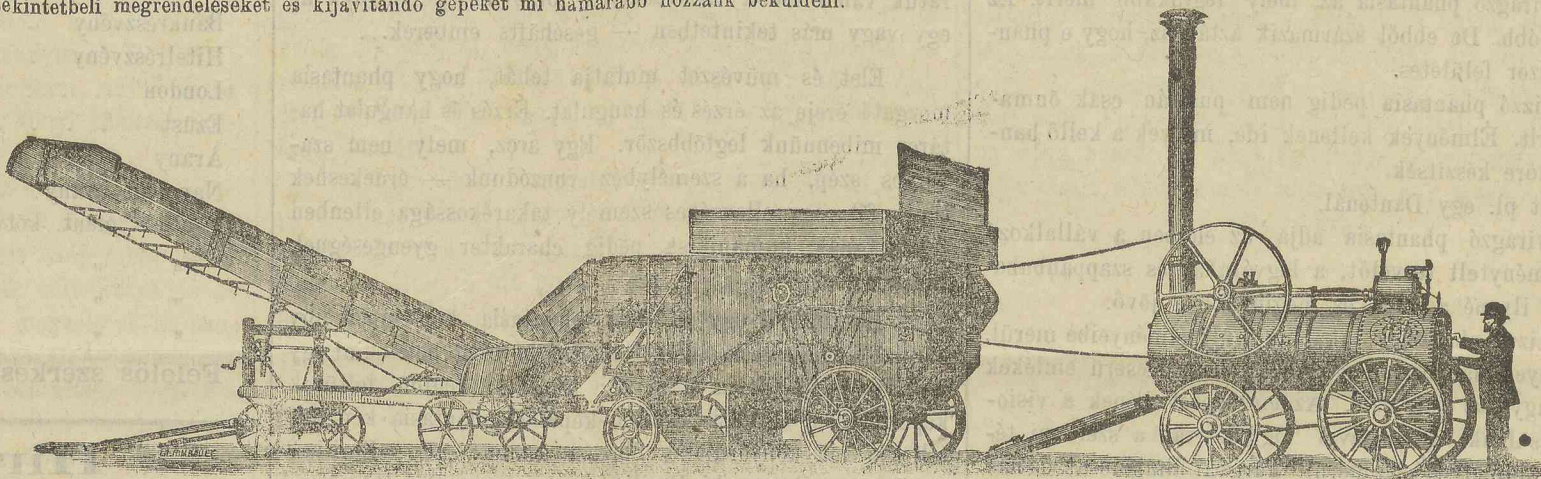
(33)

8—12

ROBEY & Comp. LIMITED.

Iroda: Pesten, üllői-ut 1. szám.

Ezennel van szerencsénk a n. é. gazdaközönség és iparos urak tudomására juttatni, miként újonnan felszerelt műhelyeinkben, mindennemű gépjáratásokat elfogadunk és bármilyféle a gépészeti szakmába vágó munkákra vállalkozunk, melyekre vonatkozó megrendeléseket legpontosabban és leggyorsabban végrehajtani első kötelességünknek fogjuk tartani. Hogy azonban gőzgépek és cséplő gépek javításokkal május és júniusban túlhalmozva ne legyünk, kérjük az e tekintetben megrendeléseket és kijavítandó gépeket mi hamarabb hozzánk beküldeni.

Együttal bátorkodunk az igen tisztelt venni szándékozóknak különös figyelmükbe ajánlani, mivel már eddig is számos megrendelésünk vannak, az országszerte legjobb hirben álló

Patent vasrámás gőzcséplőgépeinkre

és mivel igen valószínű, hogy később megrendelésekkel túl leszünk terhelve, kérjük erre vonatkozó megrendeléseket, ép úgy

juhmosásra alkalmas szivattyukra, sorvető-, kaszáló- és cséplőgépekre, kazalrakó-gépekre, lógereblyékre stb.

minél előbb kezeinkhez juttatni, hogy azokat a szokott pontossággal még jóval ez idő előtt szállíthassuk.

Dúsan felszerelt raktárunk meglátogatása végett ezennel tiszteletteljesen meghívjuk a n. é. gazdaközönséget és kívánatra szívesen szolgálunk ingyen képes leírásokkal és árjegyzékkel.

A bécsi kiállításon Robey & Comp. Limited a pesti cég főnöke által Szekrényessy Kornél ur által lesz képviselve, ki bármily tudósításokkal és tanácsokkal szívesen fog szolgálni. Levelek vagy Pestre üllői-ut 1-ső szám alá intézendők, vagy Szekrényessy Kornél urhoz Bécsbe, Wandl szállodába (Petersplatz).

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1873.